

Mō roto te wera, mō waho te mākū

Ahu mai ai te hōpurupuru i hea?

Te whakamaroketanga o ngā kākahu: 5.0L i ia wāhanga

Te tunu kai: 3.0L i ia rā

Te uwhiwhi me te tōpu horoi: 1.5L i ia rā (i ia tangata)

Ngā rihi: 1.0L i ia rā

Horoi kākahu: 0.5L i ia rā

Te whakaputa hā: 0.2L i ia hāora (i ia tangata)

Ngā ārai me ngā huihi matapihi

He nui te wera e puta atu i tō kāinga i te pō makariri mā ngā matapihi ki te kore ōu huihitanga - he ārai, he kākahutanga matapihi rānei. Ko te painga atu kia katia nō te wā tonu kua heke iho te rā e mau tonu ai ki te nuinga o te wera o roto e taea ana. Ki te kore ō huihinga matapihi, he karukaru kikino rānei ō ārai, tēnā pea mā tētahi pēke ārai e hoatu ai ētahi kore utu nei.

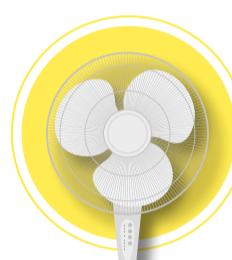
Ngā kauanu

Tā ngā kauanu e rongo ai koe i te makariri, me te aha, he nui te moni e whakapau ai kia noho mahana tonu. I te nuinga o te wā ka kuhu mā ngā matapihi me ngā tatau me ngā tatau ngeru. He ngāwari noa māu te waihanga i tō ake "nākahi kauanu" ki te tauera, ki te paraikete rānei kua whakapokapokaihia e ārai atu i te hau makariri - otia ia, tēnā pea waihō kau te tatau ngeru kia wātea!

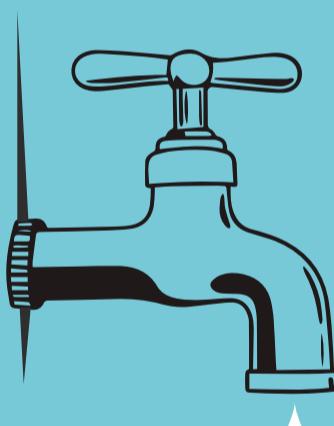
Whakamahia ai he kōwhiuwhiu

Ira whakaweraina ai he rūma, ka piki te hau mahana ki te tuanui, ā, nāwai rā ka puta atu i te whare. Mēnā rā he kōwhiuwhiu anō tāu, whakahonotia, whakakāngia ai ki te wāhanga o raro. Ka whakawhānuihia ai te wera kia ōrite te whāngai atu i te whānuitanga o te rūma, ā, ehara i te mea me kaha mahi ake ai tō hīta, te mutunga iho he penapena moni!

He aha hei mahi māu?

Māringanui ana, he ngāwari noa ngā mahi. Huakina ngā matapihi mō te 10 miniti te itinga iho i ia rā e āwhina ai te kāinga te whakaputa ake i te mākütanga, te hau haunga. Kia pai ake, mēnā rā he matapihi haumaru ū, waiho kia paku huaki mai ngā matapihi i ngā hāora o te rā i te wā kāore koe e whakamahi ana i te wera e whakaū ai he hau purea e kuhu ana. He mea kino te whakamaroke kākahu ki roto i te whare. Mēnā rā e taea ana e koe te whakamaroke i ngā kākahu ki waho, koia te painga atu.

Whakamimitihia tō whakamahinga i te wai wera

He nui noa atu te pūheke

I ētahi wā ka pūheke kahatia ake he wai nui noa atu e hiahia ana, ā, he moumoutanga wai wera te otinga atu ki te wāra. He ngāwari noa nei te hihira i te nui o te wai e moumoutia ana me tētahi pākete, taima anō hoki. Waiho te pēkete i raro iho i te uwhiwhi ka whakakāhia ngā kōrere wai - mēnā rā ka pūhaketia i raro te miniti kotahi, he moumoutanga moni tērā. Ko ngā uhwhiuwhi-ūpoko pai he nui te utu otia, e taea ana hoki e koe te hoko i ngā herenga pūheketanga wai e whakamimi i te pūheketanga, ā, ka ngāwari ake te utu. Kia kaua noa iho rānei e huri katoatia ngā kōrere wai.

Whakamutua ngā māturu

Ko te kōrere wai māturu wera he moumoutanga wai atu ki tōna 70L te nui. Ka \$200 i te tau i tō pire hiko. Mēnā rā ka reti whare koe, whakamōhio atu ki tō kaituku rīhi ina kite tonu atu ai koe i te māturu - ko te whakatika i te kōrere wai e māturu ana nā te koro haeretanga, nō te kaituku rīhi te haepapa.

He kōrero mō te horoi mātao i ngā kākahu

Tōna 30¢ te utu o te horoi mahana. I te nuinga o te wā he ōrite te pai o te horoi mātao, me te aha, tōna 6¢ noa iho te utu mō ia horoi. Ka taea pea e tētahi whānau whai tamariki, ā, he rite tonu tā rātou horoi kākahu, te penapena pūtea i konei - -tae atu ki te \$50 i ia tau, mēnā e whā ngā horoi kākahu e mahia ana e tō whānau i ia wiki.

Kia whai hua nui atu i tō mīhini whakaputa wera

Te whakarite i te pāmahana

Ka pai rawa atu te mahi a ngā papu wera mehemea ka whakaritea te pāmahana kia tau ki waenga i te 19 me te 21 te waeine. Mēnā he makariri ki waho, ehara i te mea me whakarite koe i te pāmahana i te papu wera ki te 30 e hohoro ai tāna mahi. Ka taea e ngā whakaritenga pāmahana tino teitei te whakamahi te huhua noa o te hiko, me te aha, ko te pire tino nui te utu te otinga ake.

Kia whāomo noa te whakamahinga o tō papu wera, whakaritea te aratau i te pae whakahaere ki te wera - pāwhiritia te 'mode' kia puta rā anō tētahi ata rā iti ki te mata o te papu. Ā, i reira, whakaritea te pāmahana kia tau ki waenganui i te 19 me te 21 te waeine. Mā te pēnei ko tōna \$40 ka penapena e koe i ia tau.

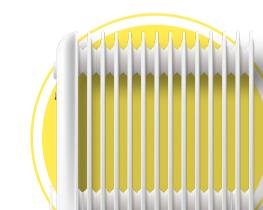
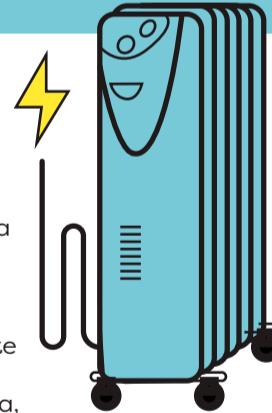
Tātari

He tātari tō ngā papu wera e taea ana te tango, ka kitea ēnei e koe ina whakatuwhera koe i te uehi. I te takanga o te wā, ka whakakūkāngia ngā tātari e te puehu, ā, e aukati ana tēnei i te rere o te hau. Me nui ake te whakapau kaha a te papu wera ki te whakaineine i te ngaronga o te rere o te hau, ā, ka nui noa ake te whakapetonga o te hiko.

Kia ahatia, he ngāwari noa iho te whakatika, ka rua meneti noa iho ki te whakapaipai - tangohia ngā tātari, ā, āta horopuehungia. Ka hohoro tāu kite i te rerekētanga mēnā i tino paru ngā tātari. Ka mahana wawe atu te rūma. Me mātua mahi koe i tēnei tūmahi i ia rua marama, nō te mea ka taea e koe tōna \$50 te penapena i ngā utu whakahaere i ia tau.

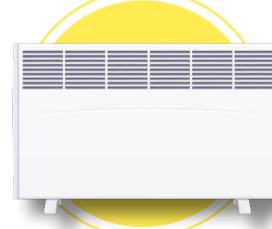
Whakamahia te hīta tika ki te rūma e tika ana

Kia kore e ngau te makariri ki ngā moemanga me ētahi anō wāhi, ko te tokomaha o tātou ka whakamahia ai ngā hīta hono ki te pātū. Ko ngā hīta hono pātū rerekē nei i te nuinga o te wā he ōrite tonu te utu kia whakahaerehia ai - kei te takiwā o te 40-60 heneti i te hāora. Heoi anō, ka kore e rite te whakarato mai i te wera, ā, ko ētahi he pai ake i ētahi ake otia, kei te āhua o te momo rūma.

Ngā rūma noho

Ahakoa ko te papu wera te kōwhiringa tino whāomo mō ngā rūma noho nui ake, mēnā kāore i a koe tētahi, ka pai hoki te mahi a ngā hīta poutū mau kōwhiuwhiu i ngā wāhi nui ake pērā i ngā rūma noho i te mea ka hohoro ake te hōrapa o te wera i aua momo hīta. Ka pai hoki te mahi a ngā hīta papa i te mea he ātaahua, he papatahi hoki, ka taea hoki te pūroku kia ngaro atu, waihoki, he tino haumūmū hoki.

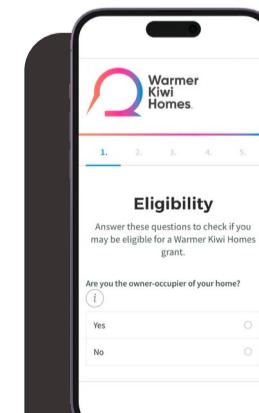

Ngā moemanga

Ko te whakamahana i ngā moemanga he mea hira kia noho hauora tonu ai te whānau i te takurua. Ko ngā hīta pou noni ngā mea pai atu i konei. He ngū, ka whakarato wera kāwatawata nei, ā, he pai te āhua mō ngā wāhi paku iho.

Ka pēhea te rahi e hiahia ana e au?

Ko te nuinga o ngā hīta e kite ai koe e 2000W, e 2400W rānei. He nui ēnei kia whakamahanatia he rūma noho paku nei kua haupututia, he moemanga nui rānei. Ko ngā mea he iti iho i tēnei e arotau ana ki te moemanga tamariki, ko te hīta, e 1000W i raro iho rānei, e tango kau nei i te tiona o te makariri, māna kē e kore e whakamahana i te rūma.

Ko tā te hōtaka Warmer Kiwi Homes he utu, tae noa atu ki te 90 ūrau, i ngā utu mō te hōkō me te whakatū i te ārai mātao, ā, he utu hīta, tae noa atu ki te 80 ūrau, i te utu ki te hōkō hīta whāomo, e āwhina ai i a koe ki te penapena pūtea i ūrau hīta kia mahana ake, kia hauora ake hīta te noho āhuru ki tō kāinga. Tēnā pea e māraurau ana koe mēnā nōu tō kāinga, i hangaia tō kāinga i mua i te tau 2008, ā, he Kāri Community Services tāu, e noho ana rānei koe i tētahi takiwā moniwhiwhi iti. Haere ki warmerkiwihomes.govt.nz, waea rānei ki 0800 749 782 ki te mōhio mēnā e māraurau ana koe.

